

Basit Bir Emoji, Bambaşka Anlamlar

Polis baba, sosyal medyadaki yazışmaları görüyor ama anlamakta güçlük çekiyor. Çünkü yalnızca bir kuşak öncesi ile sonrası arasındaki anlayış farkı arasında bir uçurum var artık. İletişim artık yalnızca kelimelerden ibaret değil. Bir emoji bile sıradan ve masum bir çocuğu katil olmaya itebilecek kadar güçlü bir anlam içeriyor. Sahnenin devamında çocuk babasına, Jamie’ nin Instagram’ daki bir fotoğrafını gösteriyor. Fotoğrafın altında, öldürülen kız Katie’ nin oldukça “nazık” görünen bir mesajı yer alıyor. Mesaj yalnızca emojilerden oluşuyor. Bir dinamit, kırmızı hap ve mavi hap. Siz de polis gibi hiçbir şey anlamadınız değil mi? Sonra devam ediyor oğlu Matrix filmine referans vererek; “Mavi hap, dünya seni yönlendiriyor demek. Kırmızı hap gerçeği görüyorum demek.” Hâlâ anlamıyorsunuz değil mi? Babası da anlamayınca açıklamaya devam ediyor oğlu ve seksene yirmi kuralından bahsediyor. “Kadınların yüzde sekseni, erkeklerin yüzde yirmisine ilgi duyuyor. Kadınları kandırman gerek, normal yoldan elde edemezsin. Yani Katie ona incel demiş oluyor baba.” İşte tam burada birçok ebeveyn/izleyici gibi biz de yepyeni bir kavramla tanışıyoruz.

Radikalleşmeye Giden Yol

İngilizcede “involuntarily celibate” (istemsiz bekâr) anlamına gelen incel; başlangıçta duygusal yalnızlık yaşayan bireylerin destek bulabileceği bir kavram gibi doğmuş olsa da zamanla karanlık ve tehlikeli bir alt kültüre dönüşüyor. Bu grubu; kadın düşmanlığına dayalı, toplumun cinsellik ve çekicilik anlayışını suçlayan, aşırı mağdur psikolojisine sahip, zamanla radikalleşen ve online forumlarda örgütlenen bir erkek grubu olarak tanımlamak da mümkün. Dizinin odak noktasındaki Jamie de kendisini dışlanmış ve yalnız hissediyor. Popüler bir kız olan Katie’ nin nazık gibi görünen ama aslında bir dijital zorbalık içeren bu yorumu ile küçümsendiğini düşünüyor. Üzerine Katie’ nin onu reddetmesi ve onunla alay etmesi, bastırılmış öfkesini tetikliyor. Sonunda bu zihinsel izolasyon ve kızgınlık onu cinayete götürüyor. Dizi, Jamie’ nin iç dünyasını anlamaya çalışırken, aynı zamanda bu tür çevrim içi kültürlerin genç erkekler üzerinde nasıl yıkıcı bir etki oluşturabileceğini de gösteriyor.

Kabul Görmek Bir İhtiyaç

“Basit bir emoji, katil olmak için yeterli bir sebep mi?” diyor olabilirsiniz. Ancak durum basit bir emoji için çok ötesinde bir şeye işaret ediyor. Çocukluk döneminde bireyler, kabul görmek ve popüler olmak gibi sosyal ihtiyaçlara, güçlü bir şekilde odaklanıyor. Bu nedenle alay edilmek, küçümsenmek ya da reddedilmek gibi olumsuz deneyimler, geçici duygusal tepkilerden ibaret değil; aksine çocukların kimliklerini inşa eden temel taşlara doğrudan etki ediyor. Bu tür durumlar, onların mantık çerçevesini alt üst edebiliyor ve yetişkinlerin mantıksız gördüğü davranışlara yol açabiliyor. Günümüzde dijital ortamlar, çocuklar için yalnızca bir eğlence alanı değil; aynı zamanda kimliklerini inşa ettikleri, sosyal değerlerini ve aidiyet duygularını şekillendirdikleri birincil dünyaları.

Ebeveynler Yeni Dünyanın Dilini Öğrenmeli

Beğeniler, takipçi sayıları, yorumlar ve çevrim içi görünürlük, onların gözünde yalnızca dijital izler değil; aynı zamanda kendilik algılarını, özgüvenlerini ve aidiyet duygularını şekillendiren temel göstergelere dönüşmüş durumda. Bu nedenle ebeveynler olarak, gerçek hayatta nasıl çocuklarımızın yanlarında duruyorsak, dijital dünyalarında da var olabilmeliyiz. Onların çevrim içi kültürünü anlamaya çalışmalı, oradaki dili en az gerçek hayattaki kadar ciddiyetle konuşabilmeliyiz. Çünkü orası artık çocuklarımızın gerçek dünyasının bir parçası.

Çocuklarımızın özel alanlarına elbette saygı duyuyoruz. Her anne baba gibi onlar için en doğrusunu yapmaya çabalıyoruz. Ancak bazı gerçeklerle yüzleşmemiz gerekiyor. Dizinin oldukça vurucu olan final sahnesinde, Jamie' nin babası, oğlunun odasında geçmişle ve gerçekle sarsıcı bir şekilde yüzleşiyor. Oda, uzay temalı duvar kağıtları, çocuk kitapları ve oyuncaklarla dolu masum bir çocuk odası. Ama bu oda aynı zamanda, Jamie' nin yalnızlaştığı, radikalleştiği, karanlık bir patikaya sürüklendiği ve nihayetinde bir suçun planlandığı yer aynı zamanda. Kendi babası tarafından pek de iyi muamele görmeyen baba, oğlu Jamie' ye iyi bir baba olmaya çabalarken bu trajik son ile yüzleşiyor ve gözyaşları içinde ondan özür diliyor.

Önemli Olan Sağlıklı İletişim

Tıpkı dizide olduğu gibi bazen bir çocuğun odasında sessizce büyüyen yalnızlık, anne babanın iyi niyetle kurduğu mesafenin ardında fark edilmeden derinleşebiliyor. Tam da bu yüzden onları gerçekten duymaya, hissetmeye ve anlamaya çalışmak her şeyden önemli hâle geliyor. Gençler arasında oluşan alt kültürler ve bu alt kültürlerin kullandığı semboller, emojiler, davranış kalıpları birbirinden farklı olduğu için hepsini bilmek, anlamak mümkün değil elbette. Psikolog Dr. Erdoğan Gültekin, bu noktada anne babalara, “Önemli olan anne babanın çocukla sağlıklı ve güçlü iletişim kurarak bu yeni dili anlamaya çalışması. Bunun yolu da sağlam ilişki kurmaktan geçiyor.” diyerek yol gösteriyor.

Odalarında Güvende Olduğunu Sanıyoruz

Eskiden çocuklar okuldan eve geldiği zaman, kapıyı kapatıp içeri girdiğinde güvende sayılırdı. Evin sınırları, çocuğun güvenli alanıydı ve o noktadan sonra ebeveynin içi rahatlardı. Ancak bugün durum bu kadar basit ve kontrol edilebilir değil. Çünkü çocuk yalnızca evin duvarları arasında değil, aynı zamanda dijital dünyanın sınırsız ve tekinsiz koridorlarında da dolaşıyor. O dünyanın içinde her türlü kötülük kol geziyor: Radikalleşme, nefret söylemi, cinsel istismar, siber zorbalık... Böylesine kontrolsüz bir ortamda çocuklarımız hem zarar görebilir hem de başkalarına zarar verebilecek davranışlar geliştirebilir.

Anne babalar eğer dijital dünyanın dilini bilmiyorsa ve bu farklılığı küçümsüyorsa çok büyük bir yanılgı içinde demektir. Çünkü artık çocuklar, bizim yabancı olduğumuz bu dijital gerçeklikte sadece vakit geçirmiyor; orada kimliklerini, ilişkilerini ve değerlerini inşa ediyor. Eğer biz bu dünyadaki kültürel farkı görmezden gelir, iki kuşak arasındaki bu iletişim uçurumunu hafife alırsak ve bu yeni dili öğrenmek için çaba göstermezsek, onları gerçekten anlayamaz ve dolayısıyla koruyamayız.

(devamı haftaya)